

**R.D. Iacobi Merchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis
SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantivm**

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

Lectio 3. De gemitu & desideriis B. Virginis Mariæ, De expectatione
ardentissima in Deipara,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56372](#)

Flammæ liquefunt, nec ardent: immò Deo ulque gemitus in celo. Hoc enim Incarnationis & Nativitatis mysterium Abacu cognovisse, & in illius consideratione admirationem rapum granum latitudinem concepsisse, manifestat quod in fine decantat: *Ego in Domino gaudebo, & exultabo in Deo Iesu meo.* Attende ergo voces, attende gaudium, attende desiderium suspirantis Prophetarum: sic & in ipso agnolce vocem turris resonantem in terra nostra.

Defidetum. Tertiū loco prodeat Propheta Hieremias, qui quantam mysteriū Incarnationis nostram habuit, satis manifestat cap. 31, ubi inter cœtera prænuntia: *Noscum creavit Dominus super terram:*

Ierem. 31.

*Fæmina circumdat virum. Nempe currit in illius mysteriū in diuinā pædæfinitione & præordinatione præparati, cognoscens quād de præterito loquitur: *Noscum creavit Dominus super terram.* Quid verò lumine Propheticō intrubatur eum desiderio & affectu, etiam in effectu exhibendum proclamans, defatuor subiungit: *Fæmina circumdat virum.* Nempe currit in illius mysteriū in diuinā pædæfinitione & præordinatione præparati, cognoscens quād de præterito loquitur: *Noscum creavit Dominus super terram.* Quid verò lumine Propheticō intrubatur eum desiderio & affectu, etiam in effectu exhibendum proclamans, defatuor subiungit: *Fæmina circumdat virum.* Quia et hæc fœmina, potens utero suo claudere vitam? Aut quomodo potest vir utero circumdat? Non enim dicit parvulum, aut infante, sed virum. Ergo res nova & inaudita propositum. Ne empe Christus vir ille, qui licet statu & ætate infans, ramen a primo conceptionis infrauti vir est perfectus sapientia, ratione, gratia. O virum desiderabilis! O fœminam admirabilem & amabilem! O novitatem inauditam! Vero circumdat vir nō vir, Homo-Dēs, ex nova Matre Virgine; novo modo sive viro, nova generatione procreatus. O vere virum novum, quin novo orbe, novam legem, novum fœdus, Sacramenta nova dabit, & postea novos celos & terram. O quanta desideria in corde Hier. Proph., ut hunc videat personaliter postea, venientem, quem tunc videbat imaginari, & Prophæticā visione, matris uterum fœundantem!*

Defidetur. Quarto loco confutamus Prophetam Abacu, qui urgentissimum desiderium & vocibus Christi adventum efflagitavit: *Vix quo clamabo & non exaudiens vociferabor quād vim patiens & non salvabis.* Quare ostendit isti videre iniquitatem & labores lacrata est lxx, prævaleat impius adverus iustum. Quasi dicat: Regnat ubique Dei oblitio, & profunda iniquitas ac iniustitia: ego vero clam ad te, ut mittas eum qui debet salvare, oppræsioque entere, & inquietari finem dare. Sed responderet ei Dominus: *Scribe vixum, & explana cum super tabulas, ut percursas qui legeris.* Quasi dicat: Visionem quam tibi ostendo, scribe aperte litteris, ut non immoretur qui legeret. Quid vero jubetur scribere illud nempe: *Si moram fecerit, expecta eum, quia veniens veniet, & non tardabit.* Ac postea Adventū Christi prioribus istis verbis promissum obtinuerunt prophecies Propheticō, cantuum illud vocē sonorā deponunt: *Domine audi vir auditionem tuam,* & timui. Domine opus tuum, in medio amorū vivifica illud. In medio amorū nostrum facies, cū tristes fueris, misericordia recordaboris. Quod ex lectio 70. Interpretum sicutique Partes vertunt. *Domine consideravi opera tua & espavisi, in medio duorum animalium cognoscens;* quando scilicet in meo duorum animalium jacobis in praesepio, ful-

Abacu.

Abacu. 2.

Defidetur. Postrem posset & his anumerari Michæas, a Michæa pertissimum de Chilii Nativitate *vaticinatus: cu* cuius solus testimonio Reges ejus ortum in Aggai & Berlachim futurum a Sribis & Legi Doctoribus didicereunt. Item & Aggæus apud quem scriptum est: *Abduc unum medicum, & ego commovebo celum & terram, mare, & ariam, & movebo omnes gentes, & venies desideratus cunctis gentibus.* Sed claudit agmen Propterarum Daniel, in quo omnia aliorum desideria cum fervore renovata fuere, unde & Vir desideriorum appellatur. Propterea ergo apparet, Gabriel Angelus, cum instruens de tempore Adventus Christi, taquam infinitus ejus minister futurus. Vnde ait: *Ab exordio precium tuarum egressus ab sermone, ego autem veni ut indicarem tibi, quia vir desideriorum es.* Septuaginta hebreomeditatis abbreviata sunt super populum suum, & super urbem [andam tuam], usi conjummetur prævaricatio. & finem accipiat peccatum. & deleatur iniquitas. & adducatur iustitia semper tua. & implatur visio & prophæta, & ungantur sanctus sanctorum. Orabat tempore Daniel ferventissimum precibus desideris injeciunis, facio & cineto, non solum pro captivitate Babylonica liberatione, sed & pro abolendis populi peccatis, quod per Christum fieri debere pernoverat. Dicit ergo ei Angelus: Quia vir desideriorum es desiderio gloriae Dei, desiderio salutis hominum, desiderio liberations populi summè flagrans, meritis audiens Dei ea de re decretem & seruatum. Bece temporis quæ hebreomeditatis abbreviata sunt, antonim scilicet hebreomedias, quæ conficiunt 490 annos, definitæ sunt a Deo, & cum peruenient plures stantere, properant & aliorum suspiria prævisa, hoc breve tempus constituit. Et tunc per Christum peccatum celebitur, sanctificatio perfecta, quia ipse erit iustitia, redemptio & sanctificatio vestra, & ungetur ipse Sanctus sanctorum.

LECTIO III.

Dogmæ. *& desiderii: R.M. Virginis.*

Ex jam dictis satis constare existimo, nullo tempore defuisse aliquos gentes, è quibus vox turris confareret, cetera nostra in celum ulque se rollens. Proper illos etiam illud verificare possumus: *Ficus proutis grossa, nos, vices florentes, ederunt odorem suum.* Hi enim erant grossi, hoc est, grimi fructus, quos produxit ficus a Deo plantata.

TRACTATUS PRIMUS

plantata, astiq[ue] Synagoga. His sunt vix[er]e flo- à tenera aetate, noverat enim oracula, noverat in-
entes desideriorum sanctorum flores cum bono carnationis mysterium, quamvis quomodo & per
odore expandentes, ut fructus ille desideratus tandem evulsatur. *Borras Cypri*, ad crucis torcular

tandem evulsatur, de quo *Vinum germizans Virgines de-*

bet exprimi, liquor cali teraque preciosissimus.

Itaque ex Synagoga antiqua semper prodiret ali- steri postulata, testis est S. Bonaventura. Sic ergo iam

8. Th. 3. p. 9. 1. n. 11. 8. Th. 3. p. 9. 1. n. 11. 8. Th. 3. p. 9. 1. n. 11. 8. Th. 3. p. 9. 1. n. 11.

Chriftus secundum carnem nascetur, sive in Iherosolima non defuera aliqui gentes, qui forent mem-

bre Columbae & Tururis, non defuere aliqui vi- carnationis Christi, sive ejus accelerationem

Traditio Theologorum. Congruum enim erat preces

jutorum & amicorum Dei exaudiri. Congruum erat, ut propter gemitum pauperum tandem exu-

geret Dominus. Congruum erat, ut adimpleretur illud, Clamabunt ad Dominum a facie tribulationis,

& mittet eis Salvator & Propugnare, qui libe-

ret eos. Figura huius rei preceferat Dominus Moys,

Vidi afflictionem populi mei qui est in Egypto, & cla-

morem eius, sed veni mittam te ad Pharaonem, ut edu-

cas populum meum. Temporalis liberatio filiorum Israhel

per manum Moysi. Figura fuit futura liberationis

omniū hominū per manū filij Dei. Sic etergo clama-

tor filiorum Israhel & afflatus deprecatus oppressorū

promeruit descendens Dei, Salvatoris & Libera-

ris, ita ut videatur dixisse Pater & Eternus Filio suo,

sicut quondam Moysi: Vidi afflictionem populi mei,

& clamorem eius, veni & mittam te ut educas popu-

lum meum. Confidenciam electorum meorum affi-

ctionem, sub vaga & caputirata demonis in ser-

vitate plusquam Egyptiaca, & audi vi clamorem

corum, quo open liberationemque efflagitant,

veni igitur & mittam te ut Salvatorem, qui crua-

gos à tyranide & oppressione exarator.

Equidem verum est omnium iustorum deside-

ria id promeruisse, que magis magisque accende-

bantur, quo proprius tempus illud adventabar: ut

pater de Sim. de quo dicitur: Et ipse erat expeditus

redemptionis Israel, & resonum acceptaret a Spiritu

eu sancto non vixit, ne morietur nisi videret Christum Domini. Interim haud dubium, quin id maxi-

me promeruerit Virgo nostra, à Deo ab aeterno

electa, ut esset Deipara, Undicilla dicit potest il-

lu: Dum esset Rex in accubitu suo Nardus meade-

dit odorem juniperi.

Nonne Nardus eius fragrantissimum. Aeterni Regis Filium attraxit; a paterni suus accubitu, ad

flum suum virgineum? Nardus eius, ardentissima

ma charitas, ferventissima & humillima oratio,

purissima virginitas, immaculata innocencia, ad

nos attraxit Filium Dei, ut fecerit homo; attraxit

ad uterum suum, ut ipsa fecerit Mater Dei, Thalassius & Tabernaculum Altissimi. In ipsa maxime

agnosci potuit vox Turturis in terra nostra, quia

hanc Filii Dei incarnationem de conguo pro-

menuit super omnes iustos. Erat unque Turtur

solitaria, semper ad id sorcentissimum gemens, jam

inquaerat tempus partus, ē corde eius, velut for-

matum obumbratus. Unde dicitur ei: *Spiritus*

sanctus supervenies in te, & *virtus Altissimi ob-*

umbrabit tibi. Quasi dicat Angelus, Spiritus ille

qui est ignis conlumen, miro amore divini ardore

te afficit, quem viribus naturæ vix sustinere, sed

in mediis flammis consumereris, vitamque tuam

diffolvi oportet: nisi ipse umbras praetaret &

refrigerium, vitutemque suppeditaret, ut tantum

serice polis vim amoris. sicut in te renovabitur

miraculum Rubi flammantis, & in medio flammæ

nequamque lese consumens.

De expectatione ardentissimam Partus in

Deipara.

MARIA Virgo à tenera aetate, ue-

dixi, supbirabat genibunda, ad illum qui in

Scriptura nominatur Desiderium collium eternum;

Vnde sicut Daniel dicitur est: Vir desideriorum,

scilicet ipsam recte dixi: *Mulierem desideriorum*,

in qua quodammodo recollecta, aggregata, abbre-

vata fure omnia desideria jutorum, quia & per

Dan. 9. ipsam debebant illa compleri, quandoquidem is

qui erat desideriorum omnium obiectum, finis & mulier de-

centrum, in eius utero sibi locum elegerat. Cum

portu illa conceperit filium Dei, & iam appro-

piqueret tempus partus, ē corde eius, velut for-

matum obumbratus.

Gen. 49. Mariæ

DE ADVENTU DOMINI.

mac exstincte, ardenter desideria, quasi scintillæ flammantes exstincte, & continuo in celum se tollerant: quibus summopere optabat illum tandem parere mundo, quem cœlum & terra, infernum, orbisque torus tamdiu expectabant. Propter istud MARIA frequentissimum ferventissimumque desiderium, in Hispania & alibi, institutum est festum quoddam approbatum in Concilio Tolentino, vocante Festum expectationis patrum MARIAE, & celebratur 18. Decembris. Vocant quoque festum de, O, eo quod in primis eius Vesperis Antiphona illa solemnis per O, inchoatur: O Sapientia, &c. Et duranti usque ad Virginis partum, sive usque ad Nativitatem Domini, per quam finita sunt omnia desideria: dum si exhibitus est in re qui exspectabatur in sp. Et quia illæ Antiphone omnium iustorum desideria in MARIA corde jam coadunata rememorant, ideo solemniter praviss illis Natali Domini diebus, ad Magnificat decantantur, plenique etiam in Ecclesiis pulsatis omnibus campanis. Arque in nostra Ecclesia Lodiensi fôlē illud, continuita voceretur per singulos versus. Dum enim unus Chorus versum intonat, alter O, repetit continuo quodam modo sine motu. Atque unum solemnitatem ista ad pietatem instituta, & ad rememorationem desiderii Sanctorum, sive ad preparationem præviam Nativitati Salvatoris, non darentur in occasionem canis. Videmus enim in Ecclesiis aliquibus, sive Cathedralibus, sive Collegiatis, fœcissive a Canonice in officio aliquo constitutis convivia temulae instruunt factis istis diebus, quibus Ecclesia genens instar Turturis jejunandum & sobrie ac pie vivendum docet, ut præparentur Dominus corda nostra. Tunc poculis & cyathis decernant atotice, quando pane lachrymarum cibandus foret animus cum pietate. Singulis singulis illæ Antiphone più intonanda assignantur in Choro, sed illas desiderare & comparetur videtur in tempore symposio. Hinc ille verius ludibundus, sed pudicundus;

O Radix Iesse, noli sic ebrios fieri,
Grene Adonai noster amicus haberi

Sed Missa facias facias (que & paulatim à clero dimittenda, vel moderanda speramus) & ad Virginis puerperæ, dum partu appropinquare, pia & aidentia desiderio revertantur. O quanto desiderio avebas MARIA parere hunc Solem in undetenebro, ut quoquo verum coruscans, densas errorum tenebras effugaret; O quanto desiderio Virginica terra germanare optabat florem & fructum, Angelis & hominibus odoriferum, peccati putorem omnem fragrantiam suam è cordium lacunæ ferentibus eliminaturum; O quanto desiderio, MARIA, Fons signatus, effundere gestebat venam aquæ viventes utero suo conclamat, quæ irrigaret arida hominum corda! Instar Rebeccæ, illam poter viventis aquam, non solum pueris A-

Rational. Evang.

brahe, sed & camelis ac jumentis, hoc est, peccatoribus computre ceteris in stercore suo desiderabat communem efficiere. O quanto optabat ardore divini illius infantis cerner faciem, qui in ipsa cœlesti virtute & Spiritu Sancti operatione, sine integratis laetior formatus, haud eam gravabat, sed laetificabat, illuminabat, accendebat! Ille jam radios in Corde Matri Jacobinum, quibus etiam lux & ardor excitabatur foris. Ex illo mille suspiria quasi scintillæ exstincte, donec illum quem detenus gestabat, facie tenui intueri concederetur. Si tanto desiderio Moyses Dei faciem educentis populum suum in terram promissionis videbat desiderabat, ut diceret: si invenis gratiam in orbe tuo, ostende mihi faciem tuam. Quanto majori desiderio, & gemut amoris, flagitabat Turtur nostra MARIA, cerner eum, quem iam tot mensibus in utero absconditum gerebat? Ceterè in ejus corde, nil nisi flamma, nil nisi servor & amor exstans, ab illo qui in vîceribus ejus degebat sacer Deus amoris. Hic in ejus animo languore in fauorem pariebat, adeò ut posset illud de Cantico amoris pronunciare: Ful. Cantic. 2.
cito me floribus, stipate me malis, quia amore langueo.

Et iterum illud: Osculetur me oculoru sui. Quasi diceret.

Non solum jam angustum animo, cor cordi jungere opto, quod inter abentes solus affectus suo modo facit: Sed etiam ore ad os, facie ad faciem præfus loqui cupio, & videre absconditum sub velo earnis metu; illumque amplecti parvulum tandem inter ulnas pendulum, & circumdare tamquam torquem collaneo. Immo & hoc desidero, non solum inter brachia mea illum collocare pignus utique cordis mei clarissimum; sed & toti orbis inuentum, amplexandum, adorandum proponere, Orbis Lucem & Vitam.

Et certe venitum prorsus est, Virginem Deiparam cum adhuc facta in alio puerum contineret, similibus ad illum respectum utram verbis, quibus Parentes ejus Psal. 26. David: Tibi dixi te meum, exquirio te facies mea, faciem tuam Domine regnans. Quasi diceret illi: O mi JESU fili uter mei, dilecte votorum inorum. Sol meus & lumen meum, lumen, vita, & gloria omnium te desiderant! Tu nro, quomodo cor meum tuo amore suscepimus nonnulli de te, & pro te cogitationes elicit & affectus. Tuum loquitur intus, ubi unione indicibili se conjugit, inter magis et quiam in se. Tu etiam nosti quod idem cor amore tuu auidens, summum in me desiderium excitas, ut faciem tuam desiderabilem requiras: ut quem agnoscere intenter operanter, exterius tandem valeam adorare insentem. Exquisivit igitur te facies mea; faciem tuam requiram, & instanter require. Haec est deprecatio cordis mei, ut faciem faciei, oculos oculis, frontem fronti, labia labiis, brachia brachis tandem conjungere valeam. Nec cessabunt gemitus & desideria suspirantia, donec te videam foris fugientem uberrime: donec adorem te in sinu meo, in sinu matris, quem cernente & adorant Angeli in sinu aeterno,

B

sinu

¹⁰ sini patris. Cenēd nemo amariorum Christum illo tempore (quoniamvis multi & magni fuerint) id verius , vel majori cum affectu pronunciare potuit , quam MARIA . Quia cor Seraphicum Virginis sicut omnes amore , sic & desideri fervore superavit .

LECTIO IV.

De secunda causa gemitus Turturis

Secondam causam gemitus Turturis, sive Ecclesiae, sediximus esse dolorem , quem concipit ex eo quod Adventus Filiū Dicē : & redemptio per eum facta , multis reddatur inefficax & inutilis , corum culpā & foecordia . Monet ergo ipsa filios suos cum gemitu , aero tempore Adventus , ut huic rei advigilent , stent super custodiā suā , & videant quid responderi fin ad arguentem se , si frustrane eis fuerit incarnatione , Nativitate , redemptio , saugus effusus IESU CHRISTI . Graviter enim & frequenter ea de re conqueruntur ipse , sacris in litteris . Unde apud Iā. sic ait : *la vocum laboravi sine causa & vane fertu- dinem meam consumpsi* ; ergo iudicium meum cum Domino . & opus meum cum Deo meo . Quasi dicat Patri . Tu scis , o Pater , me nullus pepercile laboribus pro hominum salutē ; hoc erat opus ad quod me miseris & minus iſud metū omni conatu adimplere curavi . Interim fructuā in multis , ut video , laboravi , fructuā animi corporisque vires impendi , fructuā pro eius sanguinem ipsum expendi . Tūporō elo Judez , nam opus meum apud te est ; & decerne inter ipsos & me , num ex parte mea aliquid defuerit , num potius ipsi sibi defuerit parasit sibi à me remediis salutis non uendo , sicutque in caput suum certam damnationem accerendo . Eodem modo conqueritur apud Ezech , quod tanto sudore exstirato toto mortalitate sua defecit , manacis nihilominus anima sicutque immunda . cum tamen sudorem suum eum sanguineum in animarum ablutioem obliterat , similique ignis ardentissime charatis adhibuerit , ut omnis cruderetur & excoqueretur in veterata immunitate & rubigo . Sic enim loquitur animae induratae & reprobate : *Multo labore sudatorum est , & non exiret nimis rubigo , neque pergitum . Immunditia tua ex- traedit est , quia mundare te volui , & non es mundata a sordebus .*

Ezei. 24. **Simil.** Et porro quis non videat iustam esse Christi querelam de his qui percutunt , preuumque redemptiois fibi acquistum alferantur ? Offendit autem istud similitudine . Audi : Est aliquis apud Barbaros retro in carcere detentus ; Pater vero ejus miseria conditoris , dividentis omnibus , patrū relata lycrum & redemptiois preuum ruit fecum . Tandemque variis in via laboribus , injuriis , vulneribus confectus , ad finium pertingens cum invitat ad redditum perfoluto prelio : immo ei representat gemitus matris charum gnatum expectantis , fratrum lacrymas , amico-

rum collachrymatium vota . At ille , nescio quo in gratitudinis spiritu ductus & excepatus , alspernarū patrem preuumque allatum , & tot labores suscepitos , maris genitius , fratrū vota contemnit : vult in carcere manere , amas vincula , negligit paternam domum & dona . An non hic cæcitas & ingratitudo summe excrabilis ? Nonne is turpissimā & dirissima nec dignus ? Quid aliud ehen faciunt homines , veniunt sub peccato , captivi sub diabolo ? Pater aeternus per filium suum dura pallium offerit preuum redemptiois , invitat ad redditum in dominum paternam , ubi tot Sanctorum animæ eos expediant , tot fratres , tot amici condolentes miseras eorum , & interum tantum beneficium alferantur . Nec tanti Patri dilectionem , nec filii redemptioem , nec sanguinem fusum pro pretio , nec coelestia gaudia , nec Ecclesiæ matris gemitus , nec delectaria Angelorum aut Sanctorum afflantur ; in peccatis suis & ymculis haerere malunt , & aeternæ morti eternisque ignib⁹ victimas se vorere . O cœcitas ! o ingratitudo ! o abominatione sanguinis lacrymas deploranda !

Talem igitur mentem amentem at filiis suis avertit . Ecclesia , tere entibus Ecclesia , mater pientissima , monicillos matrem cum gemitu & lacrymis , sacro isto tempore pientissimo Adventum Sponsi sui rememorat ; hortaturque fiam serio matrem ex visceribus , ut pondere , & plene considerent tot Dei dona , tot favores coelestes , tot thefauros & divitias salutis in incarnationis mysterio comprehensas , ipsaque exhibitas : simili obsecrans , ne eas foecordia tua perire , aur sibi iniurias reddi patientur . Quomodo enim qui filium dedit , nonne & omnia simili cum illo nobis donavit ? Considerari Amor igitur optat , & in pondere Sanctorum appendit hanc Dei , a Dei dilectionem , hunc profundiū amorem , quem more nonnisi cordatus humo amore possimus compenare . Compensat Hinc Aug . Ama amorem tuus , qui amore amoris fundus , tu deinde in usum Virginum ; & amorem tuum a cap . 4 . de mortuo copularis , humiliando te , sublimando te , con Cat . rugendo lumen Ascensionis tuae limo mortalitatem tuae . Sic & fratres tuos cæderis considerationis exhortans , form de diebat S Bernardus Prostobus . Fratres , tanta oblatio . Natio . tu quam nobis Deus Majestatis exhibuit , tanta humilitas quam suscepisti , tanta benignitas : qua nobis per humiliatum Christus apparuit : & agamus gratus Redemptori , per quem nobis innotuit tam beatissimos voluntas Dei Patri . Tale enim est oratio Dei Patri erga nos , quale nobis expressit qui de Patri coram processit . Similibus vocibus matrem ex affectu prouidentibus filiorum corda pulsat , ut valeat ab illis ingratitudinem omnem propulsare .

Deinde , condolens his qui in tenebris & cœcitate , Iitali quondam corpore detincentur , fortis eos exicit clamore , vellitque ea aures non sine gemitu & moerorū , ne eos contingat somnum conjungere aeternā euna morte . Jube ergo oculos aperire , lucem adspicer ut utilanter , ac excuso peccati mortis que sospore respirare ad vitam . Propterea voces illas intonat & per praecōnes suos in pulchritudine ubique resonante jubet .